

ВПЛИВ СТРОКІВ ДОСТИГАННЯ СОРТІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЧОРНОЇ СМОРОДИНИ

Бринова К.В., студентка 4 курсу

**Науковий керівник: к. с.-г. н., доцент Кулик М.І.*

Продукція садівництва – плоди та ягоди завжди мали винятково важливу роль у забезпеченні населення вітамінними продуктами. Цінність цієї продукції постійно зростає у зв'язку з погіршенням екологічної ситуації та поглибленням знань у галузі раціонального харчування людини. У розвинених державах світу склався досить високий рівень споживання цієї продукції в межах 100-160 кг на людину в рік. В Україні сформований рівень споживання плодів та ягід досить низький і в останні роки не перевищує 25-30 кг на одну людину. Державною програмою відновлення садівництва в Україну була прийнята для розрахунків норма споживання однією людиною на рік 4 кг ягід. Проте рівень виробництва ягід не перевищує 2-2,5 кг на одну людину на рік. І це за всіма ягідними культурами разом, а не тільки по одній смородині. [1, 2]. Все це вказує на необхідність розширення площ під даною культурою.

При закладанні насаджень ягідників необхідно підбирати високопродуктивні районовані сорти різних строків достигання [3], що дозволить подовжити період збору врожаю.

Добре відсортований, здоровий садивний матеріал смородини і порічок необхідно висаджувати по схемі 3,5x0,5-0,7 м з урахуванням сили росту сортів, послідуочого формування та обрізування кущів, ґрунтово-кліматичних умов зони вирощування. Конструкції насаджень повинні забезпечувати механізований догляд за міжряддями. Згідно досліджень науковців [4], найкраще зарекомендувала себе паро-сидеральна система утримання ґрунту в міжряддях із озимим житом в якості сидерату.

Вивчення біологічних особливостей та виділення кращих сортів смородини за комплексом господарсько-цінних ознак в зоні Лісостепу України має важливе значення при вдосконаленні сортименту для промислових насаджень цієї культури [5].

Враховуючи те, що смородина може бути різних строків достигання, можна впровадити так званий ягідний конвеєр, який би дав змогу забезпечувати споживача свіжою продукцією впродовж досить довгого періоду.

В зв'язку з неоднозначністю тлумачення науковців стосовно даного питання, нами було обрано такий напрям досліджень. З цією метою було проведено експеримент в умовах Решетилівської державної сортодослідної станції. Для дослідження використано наступні сорти смородини чорної різного строку достигання: ранні – Ластівка, Аспірантська; середні – Аметист, Радужна; пізні – Черешнева, Володимирська.

За результатами фенологічних спостережень простежено динаміку проходження міжфазних періодів за сортами смородини в умовах 2010 року (табл. 1). Згідно ВОС-тестів, на смородині відмічають такі фенологічні фази:

початок розпукування бруньок, початок цвітіння, кінець цвітіння, початок досягання, масове досягання, початок листопада та кінець листопада.

Згідно цих даних, період «початок розпукування бруньок – початок цвітіння» триває: у ранніх сортів(Ластівка, Аспірантська) – 29 днів, у пізніх (Черешнева, Володимирська) – 31 день; середні сорти – Аметист – 31 день, Радужна – 29 днів. Період «початок цвітіння – кінець цвітіння» у таких сортів, як Ластівка, Радужна, Черешнева триває 6 днів, у сортів Аспірантська, Аметист, Володимирська – 4 дні. Період «кінець цвітіння – початок досягання» у ранніх сортів(Ластівка, Аспірантська) триває 43 дні, у сортів Радужна(середній) та Черешнева(пізній) – 54 дні, що на 11 днів пізніше, ніж у ранніх сортів; у сорту Аметист – 56 днів, Володимирська – 59 днів. Період від початку досягання до масового досягання (досягає понад 70% ягід) по всіх сортах триває 5 днів. Загалом, масове досягання ранніх сортів починається на 10 днів раніше, ніж середніх сортів, і на 15 днів раніше, ніж пізнього сорту Володимирська.

Таблиця 1

Фенологічні фази розвитку смородини (діб), 2010 рік

Група стиглості	Назва сорту	Початок розпукування бруньок	Початок цвітіння	Кінець цвітіння	Початок досягання	Масове досягання	Початок листопада	Кінець листопада	Вегетац. період
ранні	Ластівка	25.03	23.04	29.04	10.06	15.06	30.09	24.10	210
	Аспірантська	27.03	25.04	29.04	10.06	15.06	25.09	14.10	202
середні	Аметист	31.03	1.05	5.05	20.06	25.06	30.09	19.10	203
	Радужна	2.04	1.05	7.05	20.06	25.06	14.10	5.11 (л.в.м.)	217
пізні	Черешнева	31.03	1.05	7.05	20.06	25.06	30.09	19.10	203
	Володимирська	2.04	3.05	7.05	25.06	30.06	24.10	5.11 (л.в.м.)	217

*Примітка: л.в.м. – лист вбитий морозом

Нижче подано урожайність сортів смородини чорної по групах стиглості (табл.2).

Таблиця 2

Урожайність смородини чорної по сортах, 2010 рік

Група стиглості	Назва сорту	Продуктивність з куща, кг	Урожайність, т/га
ранні	Ластівка	2,9	9,7
	Аспірантська	2,4	8,0
середні	Аметист	2,1	7,0
	Радужна	2,6	8,7
пізні	Черешнева	3,5	11,7
	Володимирська	3,4	11,3

Згідно отриманих даних встановлено, що найвищу урожайність в умовах 2010 року сформували пізні сорти (Черешнева – 11,7 т/га, Володимирська – 11,3 т/га). Найменшу врожайність сформував сорт середнього строку достигання Аметист – 7,0 т/га.

Отже, правильно підібравши сорти різного строку достигання, можна впродовж довгого періоду споживати свіжі ягоди, а заморозивши і переробивши їх, - практично цілий рік використовувати вітамінну продукцію.

Бібліографія

1. Обоянский А.Я. Рынок черной смородины. // Современные проблемы плодководства. Тез. докл. науч. конф. посвященной 70-летию Белоруско-го науч.-иссл. ин-та плодководства.-Самохваловичи. – Вип. 12. – С. 44-47.

2. Куян В.Г. Плодівництво. – К.: Вища шк., 1998. – 124 с.

3. Горб О.С. Альбом: сорти малини і смородини / Горб О.С., Кулик М.І. – Полтава, 2009. – С.18-30

4. Тарапата А.І. Основні принципи стратегії вирощування смородини і порічки в сучасних ринкових умовах / Тарапата А.І., Приймачук М.М., Приймачук Л.С. // Матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих учених. – Умань, 2006. – С.108-109

5. Шестопад Г.С. Селекція черної смородини для промислової культури в Западній Лесостепі України. //Современные проблемы плодководства. Тез. докл. науч. конф. посвященной 70-летию Белоруско-го науч.-иссл. ин-та плодководства.-Самохваловичи, 1995.- С.191-192.

УДК 633.111:631.526.3:631.559

ВПЛИВ СОРТУ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ТА ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ

Клімок М.О. студент 3 курсу*

**Науковий керівник: к.с.-г.н., доцент Кулик М.І.*

Сучасні сорти пшениці озимої мають досить високий генетичний потенціал продуктивності, який реалізовується не повністю. Причинами є вирощування у господарствах застарілих низькопродуктивних сортів, не проведення сортозаміни та сортооновлення, що має значний вплив на врожайність і якість продукції даної культури [6].

На даний час сорти виступають як самостійний фактор у підвищенні врожайності пшениці озимої. При сортозаміні менш врожайних сортів більш врожайними можна одержати надбавку врожайності не менше 2-3 ц/га [10]. За даними С.М. Бугая [1] заміна старих сортів новими високоврожайними забезпечує підвищення врожайності на 8-12 ц/га. Виняткова роль сорту у підвищенні врожайності пшениці озимої особливо проявляється за високого рівня інших чинників інтенсифікації, зокрема агротехніки і системи добрив. В цих умовах вирощування нових інтенсивних сортів збільшує врожайність культури на 25-40%. У країнах Західної Європи вклад сорту у досягнутий за останні роки рівень врожайності пшениці озимої становить 60% [7].